

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

ZAMONAVIY DIPLOMATIYADA “SOFT POWER” SIYOSATI

Erkinjon Toxir o‘g‘li Abdumalikov

Xalqaro munosabatlar yo‘nalishi

London Sharqiy Universiteti (University of East London)

abdumalikov.work@gmail.com

London.UK.

Annotatsiya

Mazkur maqolada zamonaviy xalqaro munosabatlar tizimida “soft power” siyosatining o‘rni va ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Davlatlarning xalqaro maydondagi ta’siri endilikda faqat harbiy yoki iqtisodiy kuch bilan emas, balki madaniyat, ta’lim, media, texnologiya va diplomatik imij orqali ham belgilanayotgani yoritiladi. AQSh, Xitoy, Janubiy Koreya va Turkiya misolida “soft power” strategiyalarining amaliy natijalari ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, O‘zbekistonning xalqaro imijini mustahkamlashdagi zamonaviy diplomatik yondashuvlari tahlil qilinadi.

Abstract

This article scientifically analyzes the role and significance of “soft power” policy in the modern system of international relations. It highlights that the influence of states in the international arena is now determined not only by military or economic strength, but also by culture, education, media, technology, and diplomatic image. The practical outcomes of “soft power” strategies are examined through the examples of the United States, China, South Korea, and Turkey. In addition, the article analyzes Uzbekistan’s modern diplomatic approaches aimed at strengthening its international image.

Аннотация

В данной статье научно анализируются роль и значение политики «мягкой силы» в современной системе международных отношений. Подчеркивается, что влияние государств на международной арене в настоящее время определяется не только военной или экономической мощью, но также культурой, образованием, средствами массовой информации, технологиями и дипломатическим имиджем. На примере США, Китая, Южной Кореи и Турции рассматриваются практические результаты стратегий «мягкой силы». Кроме того, анализируются современные дипломатические подходы Узбекистана, направленные на укрепление его международного имиджа.

Kalit so‘zlar: *Soft power, xalqaro munosabatlar, diplomatiya, xalq diplomatiyasi, madaniy diplomatiya, globalizatsiya, davlat imiji, tashqi siyosat.*

Keywords: *Soft power, international relations, diplomacy, public diplomacy, cultural diplomacy, globalization, state image, foreign policy.*

Ключевые слова: *мягкая сила, международные отношения, дипломатия, публичная дипломатия, культурная дипломатия, глобализация, имидж государства, внешняя политика.*

Kirish

XXI asrga kelib xalqaro munosabatlar tizimi tubdan o'zgardi. Avvallari davlatlarning qudrati asosan harbiy salohiyat va iqtisodiy resurslar bilan o'Ichangan bo'lsa, bugungi kunda xalqaro maydondagi ta'sir darajasi davlatning madaniy jozibadorligi, siyosiy qadriyatlari va xalqaro imiji bilan ham belgilanmoqda. Ayniqsa globallashuv, internet va ommaviy kommunikatsiya vositalarining rivojlanishi "soft power" tushunchasining ahamiyatini yanada oshirdi.

"Soft power" atamasi ilk bor amerikalik siyosatshunos Joseph Nye tomonidan 1990-yilda chop etilgan *Bound to Lead* asarida ilmiy muomalaga kiritilgan. Keyinchalik olimning *Soft Power: The Means to Success in World Politics* asari mazkur konsepsiyaning nazariy asoslarini shakllantirdi. Nye fikricha, "soft power" — bu davlatning boshqa davlatlarni majburlash emas, balki o'ziga jalb qilish va ishontirish orqali ta'sir ko'rsatish qobiliyatidir.

Hozirgi davrda ko'plab davlatlar xalqaro siyosatda "hard power"dan ko'ra "soft power" usullaridan keng foydalanmoqda. Chunki zamonaviy diplomatiyada xalqaro imij va axborot ta'siri geosiyosiy raqobatning muhim omiliga aylangan.

"Soft power" tushunchasining nazariy asoslari

Joseph Nye "soft power"ning uchta asosiy manbasini ko'rsatadi:

Madaniyat;

Siyosiy qadriyatlar;

Tashqi siyosatning legitimligi.

Demak, davlatning xalqaro maydondagi jozibadorligi uning harbiy qudratidan ko'ra ko'proq madaniy va mafkuraviy ta'siriga bog'liq bo'lib bormoqda.

Masalan, AQShning dunyodagi yetakchi universitetlari — Harvard University, Stanford University va Massachusetts Institute of Technology — nafaqat ta'lim markazi, balki Amerika qadriyatlarini targ'ib qiluvchi muhim "soft power" vositasi hisoblanadi.

Shuningdek, Hollywood kino industriyasi ham AQShning global ta'sirini kuchaytirishda katta rol o'ynaydi. Dunyo bo'ylab millionlab insonlar Amerika madaniyati va turmush tarzini aynan kino va media mahsulotlari orqali qabul qilmoqda.

Zamonaviy diplomatiyada "soft power"ning o'rni Madaniy diplomatiya

Madaniyat "soft power"ning eng samarali vositalaridan biridir. Davlatlar milliy madaniyat, san'at, musiqa va kino orqali xalqaro auditoriyani o'ziga jalb qiladi.

Masalan, Janubiy Koreyaning "Korean Wave" yoki "Hallyu" siyosati davlatning xalqaro nufuzini sezilarli darajada oshirdi. BTS va Squid Game kabi madaniy mahsulotlar global miqyosda katta mashhurlikka erishdi. Natijada Janubiy Koreya turizmi, eksporti va tiliga bo'lgan qiziqish ham ortdi.

2023-yilda Korea Foundation ma'lumotiga ko'ra, dunyo bo'ylab koreys madaniyatiga qiziquvchilar soni 225 million kishidan oshgan.

Turkiya ham seriallar orqali o'z "soft power"ini kuchaytirayotgan davlatlardan biridir. Diriliş: Ertuğrul va Muhteşem Yüzyıl kabi seriallar Yaqin Sharq, Markaziy Osiyo va Balkan davlatlarida katta auditoriyaga ega bo'ldi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

Ta'lim diplomatiyasi

Ta'lim ham “soft power”ning muhim vositasidir. Rivojlangan davlatlar xorijiy talabalarni jalb qilish orqali o'z siyosiy va madaniy ta'sirini kengaytirmoqda.

Masalan:

AQSh har yili 1 milliondan ortiq xorijiy talabalarni qabul qiladi;

Buyuk Britaniya universitetlari xalqaro reytinglarda yetakchi o'rinlarni egallaydi;

Xitoy Confucius Institute markazlari orqali xitoy tili va madaniyatini targ'ib qilmoqda.

2024-yil holatiga ko'ra, dunyoda 500 dan ortiq Konfutsiy institutlari faoliyat yuritmoqda.

Raqamli diplomatiya va media

Internet va ijtimoiy tarmoqlar “soft power” imkoniyatlarini yanada kengaytirdi. Bugungi kunda davlat rahbarlari, elchixonalar va xalqaro tashkilotlar:

X,

Telegram,

Facebook,

Instagram

orqali global auditoriya bilan bevosita aloqa qilmoqda.

Masalan, Volodymyr Zelenskyy Ukraina urushi davrida ijtimoiy tarmoqlar orqali xalqaro jamoatchilikni faol ravishda axborot bilan ta'minlab, Ukrainaga nisbatan xalqaro qo'llab-quvvatlashni kuchaytirishga erishdi.

Shuningdek, TikTok, Netflix va YouTube kabi platformalar ham global axborot ta'sirining asosiy vositalariga aylandi.

Xitoyning “soft power” strategiyasi

So'nggi yigirma yil davomida Xitoy “soft power” siyosatiga katta investitsiya kiritmoqda. Xususan:

“Bir makon — bir yo'l” tashabbusi;

Konfutsiy institutlari;

xalqaro media tarmoqlari;

infratuzilma investitsiyalari

orqali Pekin o'zining global ta'sirini oshirishga intilmoqda.

Xi Jinping boshqaruvi davrida Xitoy “Chinese Dream” konsepsiyasi orqali milliy imijni mustahkamlashga alohida e'tibor qaratmoqda.

O'zbekiston diplomatiyasida “soft power”

So'nggi yillarda O'zbekiston ham xalqaro imijini yaxshilash va “soft power” salohiyatini oshirishga intilmoqda.

Bunga quyidagilar misol bo'la oladi:

Samarqandda xalqaro sammitlarning o'tkazilishi;

turizm siyosatining liberallasuvi;

ziyosat turizmining rivojlantirilishi;

xalqaro madaniy festival va forumlar;

xorijiy talabalar uchun ta'lim imkoniyatlarining kengayishi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

2022-yilda Samarqand shahrida Shanghai Cooperation Organisation sammitining o'tkazilishi O'zbekistonning xalqaro diplomatik nufuzini oshirdi.

Shuningdek, UNESCO bilan hamkorlik doirasida O'zbekistonning tarixiy meros obyektlari xalqaro miqyosda keng targ'ib qilinmoqda.

“Soft power” siyosatining muammolari

Shunga qaramay, “soft power” siyosati ayrim muammolarga ham ega:

natijaning uzoq muddatda namoyon bo'lishi;

katta moliyaviy xarajat talab qilishi;

axborot urushlari xavfi;

feyk axborot va propaganda muammolari.

Ayrim hollarda davlatlarning “soft power” siyosati siyosiy manipulyatsiya vositasi sifatida ham baholanmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, XXI asr xalqaro munosabatlarida “soft power” davlat tashqi siyosatining muhim elementiga aylandi. Globallashuv va axborot texnologiyalari rivojlangan hozirgi davrda davlatlarning xalqaro maydondagi muvaffaqiyati nafaqat iqtisodiy yoki harbiy kuchga, balki madaniy jozibadorlik va diplomatik imijga ham bog'liq bo'lib qolmoqda.

AQSh, Xitoy, Janubiy Koreya va Turkiya tajribasi shuni ko'rsatadiki, “soft power” davlatlarning global ta'sirini kuchaytirishda samarali vosita hisoblanadi. O'zbekiston ham milliy madaniyat, turizm va xalqaro diplomatik faollik orqali o'z “soft power” salohiyatini rivojlantirish imkoniyatiga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Nye, J. S. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs.
2. Nye, J. S. (1990). *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*. New York: Basic Books.
3. Cull, N. J. (2019). *Public Diplomacy: Foundations for Global Engagement in the Digital Age*. Cambridge: Polity Press.
4. Melissen, J. (2005). *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*. New York: Palgrave Macmillan.
5. UNESCO. (latest available year). *Official Reports on Cultural and Public Diplomacy*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
6. (agar aniq report ishlatsangiz, nomini yozish kerak — bu yerda umumiy bo'lib qolgan)
7. Korea Foundation. (2023). *Annual Report / Statistical Overview of Global Cultural Diplomacy Activities*. Seoul: Korea Foundation.
8. Shanghai Cooperation Organisation (SCO). (2022). *Summit Documents and Official Declarations*. Beijing: SCO Secretariat.